

Heemkundekring

vehchele

MEDEDELINGENBLAD

Heemkundekring “Vehchele” is aangesloten bij de “Stichting Brabants Heem” en opgericht op 28 april 1981.

Secretariaat: Vosseweide 10, 5467 ME Veghel
Arno van den Heuvel, tel. (06 22 45 71 57)

Heemkamer: In “Het Raadhuis”, Markt 1 te Veghel,
tel. **06-42 96 61 43** (tijdens openingsuren)

Bankrelatie: Rabobank, IBAN nr. NL52RABO0153393173
t.n.v. Heemkundekring “Vehchele”

Redactie: Arno van den Heuvel

2018-05

november 2018

Inhoud:

1. 1e Bijeenkomst Historisch Café: 18 September
2. Opening vernieuwde Markt Veghel: 29 September
3. Terugblik: Archeologiedagen 13 en 14 okt.
4. Verslag lezing Ton Spamer: Altijd en eeuwig Rome.
5. Presentatie Canon van Meierijstad: 10 Oktober.
6. Rabobank Clubkas Campagne: 14 November
7. Lezing Ton Spamer: Heidense oorsprong van kerst- en carnavalsgebruiken: 10 December
8. Uitleg Sigillum Scabinatus
9. Memorix Maior (Collectiebeheer Vehchele)
10. Ledenbestand
11. Ontvangen materiaal, documentatie
12. Activiteitenprogramma
13. Website

1. 1e Bijeenkomst Historisch café: 18 September

Zo'n 25 luisteraars waren aanwezig bij het eerste Historische Café Veghel dat Bibliotheek Meierijstad en heemkundekring Vehchele samen organiseerden met als thema 'Bevrijding'. Speciale gast was wethouder Eric van den Boogaard die namens het college het Veghelse initiatief van harte ondersteunde. Op het Marktpllein was de bevrijdingskermis gaande. Het was dan ook niet meer dan logisch, dat de wethouder met een oud kermisgebruik het café opende. Het door midden slaan van een op een koekplank geplaatste peperkoek leverde hilariteit op en liet blijken dat oude tradities ook in Veghel in ere worden gehouden. Vervolgens trakteerden Wilma van de Laar en Gerard van Asseldonk namens het Heis' Archief op een voorproefje

van hun nieuw aanvullingen op het boek 'Mariaheide Bevrijd - Klein in een wereldoorlog'. Daarbij waren ze op zoek naar gegevens van een Heise burger die in Den Bosch slachtoffer werd van de

bevrijding. Ook was er de vraag wat de in de bevrijdingsdagen gevonden fosforflesjes betekenden. Was dit een markering van bommenwerpers op weg naar Volkel of ging het om iets anders? In het tweede verhaal van de avond vertelde Jan van Erp over een opvallend Duits autootje dat op meerdere plekken in Veghel opdook en in verhalen van Veghelaren als een rode draad door de bevrijdingsdagen liep.

Tekst en foto: Rolf Vonk

2. Opening vernieuwde Markt.

Opening vernieuwde markt 28 september 2018

Op vrijdag 28 september vond de opening plaats van de vernieuwde Markt in Veghel. In de Raadzaal kwam een groot aantal genodigden bij elkaar. Er kwamen diverse sprekers aan het woord, eenieder met een andere insteek. Wethouder van Rooijen ging in op het belang van de Markt als centraal punt van de gemeente. De herinrichting van de markt was een eerste stap tot vernieuwing, de volgende stap is de aanpassing van de "bouwomgeving". Bernard Vissers, voorzitter van onze Heemkundekring" ging natuurlijk in op de historie van de Markt, waarvan vorm en functie in de loop der eeuwen vaak zijn gewijzigd. Ontwerper Martien van Oss was trots op de uitvoering van de Markt. Hij benadrukte dat het nu aan de horeca is om sfeer te scheppen. De tip was duidelijk: creëer een "open"markt, ga géén aparte terrasjes en afscheidingen plaatsen. Rolf Vonk (ook van onze Heemkundekring) liet een impressie zien van "Sigillum Scabinatus". Een tegel met het wapen van Lambertus, verwijzend naar de verbindende factor tussen kerk en gemeente bestuur. Maar ook de verbondenheid met Mariaheide, Zijtaart en Eerde. Een tegel die een plek krijgt op de Markt

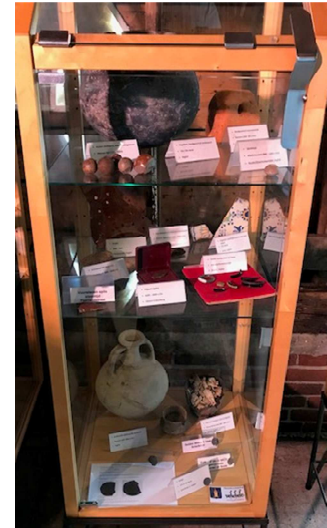
Hierna werd de opening natuurlijk vervolgd op de Markt zelf. Ook daar weer een paar woordjes. De fonteintjes werden door een "regenparapludans", uitgevoerd door jeugdige dansers van Phoenix, in werking gezet. Hierna werd een drankje geserveerd en kwam er een eind aan een leuke, gezellige, sfeervolle opening. Nu maar genieten van een "open" Markt.

Tekst: Arno v.d. Heuvel, foto: Gemeente Meierijstad.

3. Terugblik Archeologiedagen 13 en 14 oktober

Trots houdt een 8-jarige archeoloog een oude potscherf omhoog. Iets verderop stuit zijn zusje op een stuk van een kaak van een zwijn. Daartussen loopt een vriendje met een metaaldetector te speuren naar oude muntjes. Hier geen lange uitleg over geschiedenis, maar zelf doen. Zelf ervaren wat de bodem ons kan vertellen. En het mooie is, ze mogen de scherf, het bot en het muntje nog meenemen ook. Dat is een van de activiteiten van het eerste **gezamenlijk georganiseerde archeologieweekend** van de Meierijstad.

Onder een stralende zon kunnen de kinderen bij de Schaapskooi in het Wijboschbroek twee dagen lang speerwerpen, potjes kleien, scherven determineren, rots-schilderen, zichzelf beschilderen, wol spinnen en zich vergapen aan enorme stukken skelet van mammoeten.

Niet alleen kinderen genieten van het brede aanbod. In totaal komen ruim vierduizend bezoekers naar deze prachtige locatie, jong en oud. Binnen in de schaapsstal presenteren de vier heemkundekringen van Meierijstad ieder hun bijzonderheden, waaronder Vehchele. In de kraam liggen vele boekjes en publicaties over de geschiedenis van Veghel. Iets verderop zijn in een vitrine een mooie Romeinse kruik, een potje met crematiekosten en diverse werktuigen van vuursteen en

andere archeologische voorwerpen te bewonderen.

Buiten de stal brouwen een stel stoere mannen uit Schijndel hun eigen bier en leggen belangstellenden uit wat er allemaal bij komt kijken voor je van gerst een lekker drankje hebt gemaakt. Honing wordt uit raten gehaald, brood gebakken, wol geveerd met natuurlijke

kleurstoffen en dat allemaal tussen zeldzame kippenrassen en schapen die door Border Collies worden opgedreven. Piet uit Eerde heeft zijn oorlogsverzameling, die verband houdt met Market Garden 1944, mooi uitgesteld. Ook dat is intussen archeologie geworden.

Het levert weer veel

nieuwe gesprekken en contacten op. Vol van indrukken strijken veel bezoekers na verloop van tijd neer op het grote terras. Daar genieten ze van het prachtige najaarsweer en een lekker drankje. Ook de stoere bierbrouwers sluiten aan het eind van de zondag aan. Ze vinden nog een tafeltje. "Hun bier" moet nog een tijdje rijpen. Dus kiezen ze voor een speciaalbiertje van de grote brouwers

En daarna nog een

Tekst en foto's: Bernard Vissers.

Verslag lezing Ton Spamer: Altijd en eeuwig Rome: 23 Okt.

In de buurt van de Trevi-fontein staat de kapel van hopeloze zaken.

Een bezoekje aan die kapel, zou voor de schrijver van dit artikel heel nuttig geweest kunnen zijn. Want het is niet

eenvoudig de veelzijdigheid van de presentatie van Ton Spamer onder woorden te brengen.

Ongelooflijk bevolgen en met een enorme feitenkennis houdt hij zijn publiek twee-en-een-half-uur in de greep. Meeslepend en met theaterlijke gebaren legt hij uit hoe het oude Rome er uit gezien moet hebben. Hiervoor maakt hij gebruik van de nieuwste technieken, Diverse filmpjes van animaties, reconstructies, drones en virtual reality nemen ons mee enkel duizenden jaren terug in de tijd.

Het is werkelijk ongelooflijk welke kennis de Romeinen al hadden op architectonisch

en wetenschappelijk gebied.

We krijgen onderricht in de Latijnse woorden waarmee onze eigen taal nog doorspekt is, ook al hebben we het niet in de gaten. Biologie, religie, politiek, geografie, alles komt voorbij.

Velen krijgen na afloop zin om spoorvlagen af te reizen naar Rome.

Tekst en foto: Bernard Vissers.

5. Presentatie Canon van Meierijstad: 10 November

Canon van Meierijstad

Op 10 november werden onder grote belangstelling 55 vensterplaten van de Canon van Meierijstad onthuld tijdens de Heemmanifestatie in Schijndel. De feestelijkheden ter ere van het 25-jarig bestaan van de

historische werkgroep Schijndel waren aanleiding om de Canon aan het grote publiek te tonen. Kartrekker Henk Beijers was namens Schijndel in de Canon-werkgroep betrokken. De Canon van Meierijstad is door de vier heemkundekringen van Meierijstad

doorontwikkeld vanuit de al bestaande Canon van Veghel en Erp. In de positieve, soms zelfs verbaasde reacties, klonk opvallend vaak de

vraag of de Canon ook als boekvorm uitgebracht gaat worden. De vensterplaten gaan in ieder geval op reis door Meierijstad om het grote publiek kennis te laten maken met de boeiende en veelzijdige geschiedenis van onze gemeente. Dank aan de Gemeente Meierijstad en de monumentencommissie voor haar bijdrage aan de realisatie van deze borden. Bekijk u zelf ook het fantastische resultaat:

<https://www.entoen.nu/nl/noord-brabant/meierijstad>

Tekst en foto: Rolf Vonk

6. Rabo Clubkas Campagne: 14 November

Op 14 november mocht de Heemkundekring Vehchele, in een overvolle Blauwe Kei, een cheque in ontvangst nemen van de Rabobank. Het prachtige bedrag van € 704,59 stond vetgedrukt op deze cheque. 199 Stemmen zijn uitgebracht op onze kring. Na afloop werden daar nog 2 stemmen aan toegevoegd. Eindstand 201 stemmen; 712 euro. **IEDEREEN HARTELIJK DANK VOOR HET STEMMEN.**

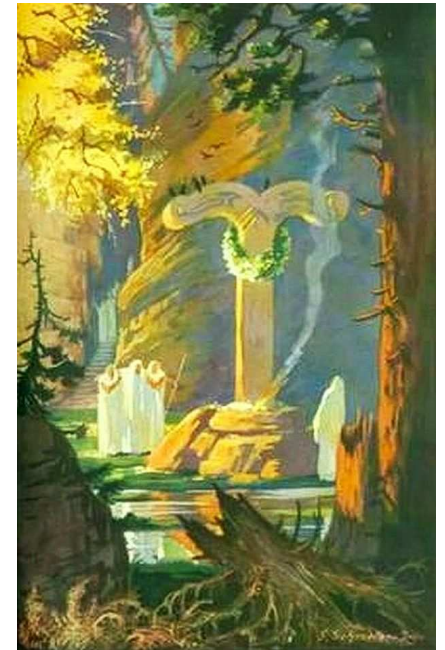
Tekst en foto: Arno v.d. Heuvel

7. Lezing Ton Spamer: Heidense oorsprong van kerst- en carnavalsgebruiken: 10 December

VAN SINT-MAARTEN TOT MARIALICHTMIS

In de periode 11 november tot 2 februari vierde men vanouds een groot aantal kerkelijke feesten: St. Maarten, Sint-Nicolaas, St. Lucia, St. Thomas, Kerstmis, Driekoningen, St. Brigitta en tenslotte Maria Lichtmis. In onze tijd is daarvan alleen Kerstmis -en in mindere mate Driekoningen- overgebleven als een dag met een religieuze lading. Van de overige heiligen weet vrijwel niemand nog iets. Al die feesten hadden een voorchristelijke achtergrond waarbij het paard of een bijzonder gevormd broodbaksel vaak een bijzondere rol speelde. In Frankrijk en Engeland kende men het Feest der Dwazen, waarbij de gezagsverhoudingen werden omgekeerd, kinderen het voor het zeggen hadden en zelfs bisschop konden worden. In onze streken kwam dat voor op Onnozele Kinderen en Driekoningen en vroeger ook op St. Thomas. De Romeinen kenden dat feest in december ook. Vrijwel al die christelijke feesten vielen op data waarop ooit Romeinse, Germaanse of Keltische goden en godinnen werden vereerd. De daarbij behorende gebruiken bleven in stand, ook toen men die achtergrond niet meer kende. Onze schilders uit de Gouden Eeuw hebben veel daarvan op het linnen doek vastgelegd.

De lezing voert U aan de hand van prachtig beeldmateriaal en filmfragmenten door een periode van 2000 jaar. Mede daardoor krijgt U ook nieuwe informatie over de achtergrond van Zwarte Piet als begeleider van de Sint.

Ton Spamer studeerde geschiedenis in Utrecht en doceerde dit vak aan het Peelland-College te Deurne. Daarnaast was hij vice-voorzitter van de Culturele Raad Deurne, lid van het hoofdbestuur van de Provinciale Bibliotheek-Centrale Noord-Brabant, de Provinciale Bibliotheekcommissie en een aantal landelijke besturen en ministeriële commissies.

Hij geeft cursussen en lezingen over geschiedenis en kunst en publiceerde o.a. over Deurne, Rotterdam en in Duitsland over het laat-middeleeuwse kleinstedelijk patriciaat.

Maandag 10 december, aanvang 19.30 uur. Raadzaal Markt 1.

Leden gratis. Niet-leden betalen € 2,50.

Tekst en foto: Ton Spamer

8. Sigillum Scabinatus

Sigillum Scabinatus

Binnenkort zal op de stoep voor het oude raadhuis aan de Markt het Sigillum Scabinatus, of schepenzegel, van Veghel een plek krijgen.

Uitgehakt in Belgisch hardsteen. De steen is onderdeel van de reconstructie van de Markt en verwijst naar de zichtbare twee-eenheid van kerk en bestuur waaruit de gemeenschap Veghel met haar kerkdorpen gevormd is. Op dit eeuwenoude wapen staat de beschermheilige Sint-Lambertus met daarnaast de wapenschilden van Hertog Jan III van Brabant-Limburg en de Heren van Erp. Onder Hertog Jan III splitste Veghel zich als zelfstandige schepenbank af van Sint-Oedenrode. De Heren van Erp kennen we behalve als heren van de heerlijkheden Veghel en Erp ook als vooraanstaande familie in Veghel en de Meierij en natuurlijk als bewoners van het aan de Markt gelegen kasteel Frisselstein. De steen komt tot stand dankzij Peterse Natuursteen en de Gemeente Meierijstad.

Tekst en foto: Rolf Vonk

9. Memorix Maior

COLLECTIEBEHEER VEGHELE

Afgelopen zomer hebben enkele vrijwilligers van onze vereniging deelgenomen aan een introductiecursus voor Memorix Maior. Dat is het collectiebeheersysteem van Erfgoed Brabant, dat bij meerdere heemkundekringen in gebruik is en ook bij het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) in Den Bosch. De ingevoerde gegevens worden veilig opgeslagen in de "Cloud" en kunnen, na vrijgeven, worden doorzocht en bekeken op het internet.

Soms zal dat vanwege privacyregels niet mogelijk zijn, maar die gegevens zijn wel altijd toegankelijk op de heemkamer.

Het invoeren en beschrijven van foto's en voorwerpen etc. wordt zo gemakkelijk mogelijk gemaakt, zodat iedereen kan invoeren.

Henk van Wanrooij en ik zijn elders gaan kijken om vooraf de juiste keuzes te maken bij het opzetten van de basisstructuur van het systeem. Aan die opzet wordt nog gewerkt, maar we willen niet over één nacht ijs gaan.

We zijn ook op zoek naar vrijwilligers om ons te helpen bij deze omvangrijke klus. Invoeren van beschrijvingen is uiterst belangrijk, maar dan moeten er wel goede beschrijvingen zijn. Daarom hebben we behoefte aan mensen die ons kunnen helpen bij het beschrijven van foto's en het achterhalen van ontbrekende gegevens bij derden. We willen op een vaste (woensdag)middag in de heemkamer bij elkaar komen om de voortgang, maar ook tegengekomen problemen of dilemma's te bespreken.

Verder kunt u gewoon ook thuis werken.

Hebt u interesse of wilt u eens komen praten over wat u eventueel zou kunnen doen om onze taak te verlichten, neem dan contact op met Henk van Wanrooij, de coördinator van dit project of met ondergetekende. Soms zijn het ook kleine dingen!!

Denk er eens over!, Henk van der Voort

10. Ledenbestand

Overleden leden:

Mevr Gerbrandts-van Dijk, Chrysantenstraat 3, Veghel
Dhr Neggers, Groen van Prinstererlaan 12, Veghel
Familieleden: Heel veel sterkte toegewenst.

Nieuwe leden:

Dhr en Mevr van Zutphen, Dorshout 26, Veghel
Dhr van Gestel, de Haag 12F, Veghel
Welkom bij onze vereniging

11. Ontvangen materiaal, documentatie

- Van Mevr Nikkelen uit Zijtaart: Fotoboeken afkomstig van de familie Sjef Winters en Lola Paisz.
- Van Mevr v.d. Tillaart mochten we foto's scannen van de grote reparatie van de sluisdeuren van Sluis 4.
- Van Mevr Kastelijn- Van Houtum: Drie communiedoeken en een fotoalbum vol foto's van de stadhobbywerkplaats.
- Van Mevr Netty v.d. Tillaart: Houten bakkersspullen en een tinnen lepel.
- Van Mevr Leida van Lieshout: Een schriftje met handgeschreven en getekende teksten en prentjes, voor haar Plechtige Communie.

Van Henk van Eerd: Een grote smeedijzeren passer die vastgezet kan worden. (afkomstig van Firma v.d. Crommert).

Wie weet wat dit is? LET OP DE NAAR BUITENSTAANDE KROMME PUNTEN.

Tekst en foto: Henk vd Voort

12. Agendapunten HKK Vehchele; (Zover nu bekend)

10 December: Lezing Ton Spamer

4 Februari: Algemene ledenvergadering

12 Februari: Historische Café

Volgende uitgave mededelingenblad: Jan-feb 2019

13. Website.

Wilt u op de hoogte blijven van de allerlaatste activiteiten en informatie over onze vereniging:

Bezoek dan regelmatig onze website:

WWW.VEHCHELE.NL

Heemkundekring

vehchele

ZEKER DE MOEITE WAARD!!!!!!!!!!!!!!